

**СТАНДАРТИЗАЦІЯ І СЕРТИФІКАЦІЯ КОСМЕТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ
КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ**
STANDARDIZATION AND CERTIFICATION OF COSMETIC PRODUCTS AS
ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEANS OF COSMETOLOGICAL SERVICES MARKET
REGULATION

Владислав Теремецький

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
Тернопільського національного економічного університету*

Vladyslav Teremetskyi

*Doctor in Law, associate professor, Professor of Civil Law and Procedure Department Faculty of Law,
Ternopil National Economic University*

 orcid.org/0000-0002-2667-5167

 vladvokat333@ukr.net

Артем Садовенко

*заступник начальника першого оперативного відділу оперативного управління Головного
управління ДФС у Запорізькій області*

Sadovenko Artem

*Head of the Second Operative Department of Operative and Search Activities Directorate of the
State Fiscal Service in Zaporizhzhia oblast*

 orcid.org/0000-0001-7965-8320

 [e-mail: loukik77@ukr.net](mailto:e-mail:loukik77@ukr.net)

Анотація

У статті проаналізовано міжнародні стандарти (ECOCERT, VDIH, NATRUE, ICEA AIAB, ISO), які регулюють виробництво косметологічних продуктів, а також Регламент Європейського Союзу у сфері косметики № 1223/2009 і Регламент про косметичний нагляд та адміністрацію прийнятий у Китаї у 2020 р. Встановлено, що у розвинених країнах світу завдяки таким адміністративно-правовим засобам як стандартизація і сертифікація косметичної продукції здійснюється ефективний вплив на ринок косметичної продукції.

Здійснено аналіз нормативно-правової бази, що регламентує виробництво та обіг косметичної продукції в Україні. Виявлено відсутність уніфікованого терміну «косметична продукція». Наголошено на «застарілості» більшості ДСТУ та ГОСТ, відсутності нормативно прописаних

Ключові слова:

*косметичні засоби,
косметична продукція,
стандартизація,
сертифікація, правове
регулювання, стандарт.*

вимог щодо безпечності косметичної продукції та чітких правил контролю (нагляду) за розробкою, виробництвом і обігом косметичної продукції. Зроблено висновок щодо невідповідності міжнародним стандартам національного законодавства, яке регламентує порядок надання косметологічних послуг в Україні. Доведено доцільність затвердження проекту Технічного регламенту на косметичну продукцію, який розроблено МОЗ України, а також внесення змін у Державну Фармакопею України, введення статті «Косметична продукція», яка б містила вимоги щодо якості інгредієнтів косметичних продуктів, показників безпеки та умов виробництва. Запропоновано посилити контрольні функції за виробництвом і обігом косметичної продукції з боку Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

Abstract

The authors of the article have analyzed the international standards (ECOCERT, BDIH, NATRUE, ICEA AIAB, ISO) regulating the production of cosmetic products, as well as the Regulation of the European Union in the field of cosmetics No. 1223/2009 and the Regulation on cosmetic supervision and administration adopted in China in 2020. It has been established that the effective impact on the market of cosmetic products has been realized in the developed countries of the world due to such administrative and legal means as standardization and certification of cosmetic products.

The authors have carried out the analysis of normative and legal base regulating the production and circulation of cosmetic products in Ukraine. The lack of the unified term of “cosmetic products” has been revealed. The authors have emphasized on the “desuetude” of most DSTU and National State Standard, the lack of regulatory requirements for the safety of cosmetic products and clear rules of control (supervision) over the development, production and circulation of cosmetic products. It has been concluded that the national legislation regulating the procedure of provision of cosmetic services in Ukraine does not comply with international standards. The authors have proved the expediency of approving the draft Technical Regulation on cosmetic products developed by the Ministry of Health of Ukraine, as well as making amendments to the State Pharmacopeia of Ukraine, introduction of the Article “Cosmetic Products”, which would contain requirements for the quality of cosmetic ingredients, safety indicators and production conditions. It has been offered to strengthen the control functions over the production and circulation of cosmetic products by the State Service of Ukraine for Medicinal Products and Drug Control.

Key words:

cosmetics, cosmetic products, standardization, certification, legal regulation, a standard.

Вступ

Важко уявити повсякденне життя сучасної людини без косметичної продукції і без косметологічних послуг. Культ краси тіла, модні тенденції краси спонукають жінок та чоловіків звертатись за покращенням своєї зовнішності. Оглядаючи пропозиції вітчизняних салонів краси, косметологічних закладів (кабінетів, салонів, центрів, клінік), спа салонів слід відмітити широкий спектр пропонованих послуг: різноманітні масажі (зокрема, з використанням

спеціального обладнання), маски та пілінги, ін'єкційні процедури (біоревіталізація, мезотерапія, ін'єкції ботоксу та силікону), пластичні операції, ліпосакція, фізіотерапічні процедури (лазерна терапія, магнітотерапія, ультразвук тощо). Перелічені послуги не є виключними. Постійний попит на «красу» породжує розроблення нової косметичної продукції, нового обладнання, нових методик та процедур.

Так, у країнах Західної Європи на косметику та парфумерію споживачі витрачають мінімум 120-150 євро на рік, у Польщі - 90 євро, в Україні - не більше за 30-35 євро. Кілька років поспіль на косметичному ринку України зростають обсяги продажів парфумерно-косметичної продукції в кількісному і грошовому вираженні, наприклад, з 30 млрд грн 2015 року до 36 млрд грн 2016 року. Так, лише у Києві, за приблизними підрахунками, функціонують понад 270 салонів краси. Загалом в Україні нараховується понад 1300 салонів краси, 500 SPA-салонів і соляріїв, 700 перукарень і студій татуажу [1].

Водночас, незважаючи на стрімкий розвиток косметичної індустрії і зростаючий попит на косметичну продукцію і косметологічні послуги правове регулювання косметологічної галузі в Україні є незадовільним. Законодавство, що регламентує порядок надання косметологічних послуг суттєво «застаріло» і не відповідає вимогам галузі, яка сьогодні стрімко розвивається [2, с. 165]. Більшість ДСТУ та ГОСТ застаріли, відсутні нормативно прописані вимоги щодо безпечності косметичної продукції, не встановлено чітких правил контролю (нагляду) за розробкою, виробництвом і обігом косметичної продукції. Наслідком цього є стрімка динаміка реалізації фальсифікованої косметичної продукції в країні. Український ринок косметичних товарів вважається другим у світі, після Китаю, за обсягом реалізації фальсифікованої продукції. Експерти вважають, що цей показник сягає 60% внутрішнього ринку зазначених товарів [3, с. 258]. Важливими проблемами косметичної галузі є також маніпулювання законодавчими актами з боку виробника, порушення законодавства щодо маркування, хаотична реалізація продукції та введення в оману споживача. Наведене свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Особливості розвитку косметичної галузі в Україні розглядалися у наукових працях Р.І. Байцар, Ю.В. Зеліско і Ю.М. Кордіяки «Особливості розвитку косметичної галузі в Україні» (2015 р.) [4], Н.В. Луців «Товарознавчі аспекти дослідження ринку парфумерних виробів в Україні» (2013 р.), Г. Бреславець і О. Карпенко «Стан українського парфумерно-косметичного ринку» (2011 р.) [5], О.Г. Башури і Н.П. Половко «Технологія косметичних та парфумерних засобів» (2008. р.) [6]. Правовому регулюванню ринку косметологічних послуг присвячено працю І.В. Чеховської та В.В. Білоусюк «Правове регулювання ринку косметологічних послуг: порівняльно-правовий аналіз» (2019 р.) [7]. Порівняльно-правовий аналіз ринку косметологічних послуг здійснено у статті Е.А. Мичурина, И.Л. Самсина, Е.С. Избаш, Л.В. Дундич та І.В. Чеховської «Косметологические услуги: сравнительно-правовой анализ» (2019 р.) [2]. Однак вітчизняними ученими не здійснювалось дослідження ринку косметологічних послуг основними адміністративно-правовими засобами регулювання, як от стандартизація і сертифікація косметичної продукції. Ураховуючи незадовільний стан правового регулювання ринку косметологічних послуг і обмежену кількість наукових праць вважаємо актуальним цей напрям дослідження.

Методологія дослідження

Мета статті полягає в аналізі основних адміністративно-правових засобів (стандартизація, сертифікація косметичної продукції) впливу на ринок косметологічних послуг та розробці пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства у досліджуваній сфері.

Дослідження побудовано на аналізі сучасної наукової літератури, а також чинних нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері виробництва та обігу косметичної продукції в Україні.

Під час дослідження міжнародних стандартів (ECOCERT, BDIH, NATRUE, ICEA AIAB, ISO), які регулюють виробництво косметологічних продуктів, а також Регламенту Європейського Союзу (далі - ЄС) у сфері косметики № 1223/2009 і Регламенту про косметичний нагляд та адміністрацію Китаю використано метод порівняльно-правового аналізу. Формально-догматичний метод використано при здійсненні аналізу нормативно-правової бази, що регламентує виробництво та обіг косметичної продукції в Україні. За допомогою теоретико-юридичного методу проаналізовано зміст поняття «косметична продукція».

У статті також використані методи статистичного, порівняльного аналізу, діалектичний, екстраполяції тощо.

Результати дослідження

Основним документом, який регулює склад та обіг косметичної продукції в Україні, є Державні санітарні правила та норми (ДержСанПіН) 2.2.9.027-99 «Санітарні правила та норми безпеки продукції парфюмерно-косметичної промисловості», які визначають косметичні засоби як «засоби, які застосовуються для догляду за шкірою, волоссям, ротовою порожниною; виконують гігієнічні, профілактичні та естетичні функції» [8]. Водночас варто зауважити, що у зазначеному нормативно-правовому акті немає класифікації косметичної продукції і не наведено її визначення.

В академічному тлумачному словнику української мови зазначено, що косметичні засоби - це засоби догляду за шкірою, волоссям, нігтями [9].

Директива 76/768/ЕЕС Безпека і якість парфюмерно-косметичної продукції («Cosmetic products directive») оперує терміном косметична продукція (ст. 1) [10]. У листопаді 2009 року було затверджено Новий регламент косметичної продукції - Regulation (EC) No 1223/2009 Of the European Parliament and of the Council, який також оперує терміном косметична продукція [11]. У Новому регламенті зазначено, що «під косметичним продуктом розуміється будь-яка речовина або препарат, призначені для нанесення на різні зовнішні покриви людини (шкіру, волоссяний покрив, нігті, губи і зовнішні статеві органи) або на зуби і слизову оболонку порожнини рота, з єдиною або основною метою їх очищення, надання приємного запаху, зміни зовнішнього вигляду та/або виправлення природного запаху та/або їх захисту і підтримки у хорошому стані [11].

З метою гармонізації технічного регулювання із законодавством ЄС, а саме Регламенту ЄС у сфері косметики № 1223/2009, що дозволить забезпечити підвищення якості та безпеки косметичної продукції Міністерством охорони здоров'я України (далі - МОЗ України) було розроблено проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту на косметичну продукцію» (далі - Регламент) [12]. У п. 3 цього Регламенту вперше сформульовано визначення терміну «косметична продукція». В Регламенті також наведено перелік категорій косметичної продукції та порядок її ідентифікації з метою диверсифікації з лікарськими засобами [12].

Отже, МОЗ України запропонувало уніфікувати термін «косметична продукція» до нормативно-правових актів Європейських країн. Однак і досі вказаний Регламент не затверджено.

Варто зазначити, що обіг косметичної продукції у більшості розвинених країн світу регулюється нормативно-правовими актами. Так, 29.06.2020 року Державна рада Китаю оприлюднила довгоочікуваний Регламент про косметичний нагляд та адміністрацію, який набуде чинності 01.01.2021 року. Регламент містить шість глав, що детально описують процедури нагляду за косметичними продуктами та інгредієнтами, виробництвом, імпортом. Одним із основних пунктів Регламенту є посилення управління безпекою та якістю косметичних продуктів шляхом перекладання більшої частини відповідальності на реєстраторів виробників і реалізаторів косметичної продукції). З цією метою у Регламенті вписані нові вимоги до реєстраторів. Наприклад, згідно з проектом заходів щодо реєстрації, наукова основа для заявок про склад продукту повинна бути включена до клопотання про реєстрацію або повідомлення.

Крім того, стаття 22 Регламенту вимагає від реєстратора публікувати свої довідкові матеріали на підтвердження заявок про склад товару на визначених державних веб-сайтах. За невиконання цього зобов'язання передбачено санкції від накладання штрафу до закриття бізнесу. Крім того, щодо імпортової косметики Регламент підтверджує, що закордонні реєстратори є головними відповідальними особами щодо безпеки продукції та її якості. Стаття 66 Регламенту надає можливість органу влади ініціювати виїзні перевірки для зарубіжних виробників, які подають неправдиві матеріали або подають недостовірні данні. Регламент також передбачає схему розподілу відповідальності між іноземним реєстратором та його агентом, тобто вітчизняна юридична особа призначена лише для надання допомоги у реєстрації продукції, моніторингу та звітуванні про побічні реакції. Згідно з поточною практикою відповідальний вітчизняний агент, котрий, як правило, є імпортером продукції, несе більше відповідальності за невчасне подання (не подання) наведеної вище інформації. Існує широкий діапазон покарань, якщо закордонний реєстратор порушує Регламент, а невиконання накладеного штрафу може призвести до заборони компанії на імпорт косметики протягом 10 років. Останніми роками в Китаї набула свого поширення Інтернет-торгівля косметикою. Регулювання цієї нової торгової платформи розподілено по різних юридичних документах. Регламент вперше встановив юридичні зобов'язання інтернет-трейдерів та торгових майданчиків у галузі косметики [13].

На нашу думку, прийняття Регламенту є важливим кроком, здійсненим китайським урядом на шляху встановлення контролю за виробництвом та обігом косметичної продукції на вітчизняному ринку.

З метою регулювання ринку косметичної продукції Міжнародною організацією зі стандартизації затверджено міжнародні стандарти.

Одним із найпопулярніших стандартів у світі є - ISO (Міжнародна організація зі стандартизації) [14]. Цей стандарт дає керівні вказівки для виробництва, контролю, зберігання та відправки косметичних продуктів. Ці керівні вказівки відносяться до аспектів якості продукції. Забезпечення безпеки і захист навколишнього середовища є невід'ємними обов'язками компанії і можуть визначатися місцевим законодавством і регламентом.

Стандарт регулює виробництво косметологічних продуктів. Для надання косметологічних послуг необхідно дотримуватися низки нормативно-правових вимог, які умовно можна поділити на дві великі групи:

а) законодавство, що регулює господарську діяльність (питання вибору організаційно-правової форми юридичної особи чи робота у ролі фізичної особи-підприємця, питання організації діловодства, оподаткування, подання необхідних звітів тощо);

б) безпосередньо пов'язані з наданням косметологічних послуг (залежить від осіб, які надають такі послуги, місця їх надання, характеру косметологічних послуг).

Кожен стандарт, наприклад, ECOCERT [15], NATRUE [16], BDIH [17], ICEA AIAB [18], висуває особливі вимоги до сертифікованого косметичного засобу. Так, ECOCERT - незалежний орган сертифікації, який першим розробив стандарти для «натуральної та органічної» косметики. Введена в 2000 році, специфікація складена за підтримки та у співпраці з усіма учасниками створення косметичних продуктів, тобто експертами, постачальниками сировини, виробниками, дистриб'юторами, споживачами і науково-дослідними організаціями. На сьогодні більше 1000 компаній беруть участь в програмі сертифікації ECOCERT [15].

NaTrue - єдина європейська система сертифікації натуральної та органічної косметики. Завдяки знаку якості NaTrue на упаковці косметичного засобу можна швидко визначити його категорію. Всього виділяється три рівні натуральної косметики: натуральна косметика, натуральна косметика з присутністю органічних компонентів, органічна косметика. Головне завдання NaTrue - визначити якість продукції і, переслідуючи інтереси споживачів, оцінити її за власною системою «зірок». Щоб претендувати на одну «зірку», косметика повинна містити не менше 75% сертифікованих натуральних інгредієнтів. Дві «зірки» отримує косметика, що містить органічні компоненти. Нарешті, вищу оцінку - три «зірки» отримують повністю органічні косметичні засоби [16].

BDIH - Федерація німецьких виробників і дистриб'юторів фармацевтичних препаратів, товарів для здорового способу життя, дієтичних добавок, засобів особистої гігієни і товарів медичного призначення. Асоціація була утворена в 1951 році в німецькому місті Мангеймі для об'єднання виробничих і збутових організацій. Сьогодні Асоціація об'єднує вже понад 500

виробників і дистриб'юторів натуральних товарів і продуктів (косметики, харчових добавок, натуральних продуктів, медичних засобів) [17].

ІСЕА (Інститут екологічної сертифікації) спільно з AIAB (Італійська асоціація органічного сільського господарства) розробили стандарт органічної косметики Bio Eco Cosmesi, чинний на всій території Європи і надають послуги з сертифікації органічних і нешкідливих для навколишнього середовища продуктів. Для отримання сертифікату «органічна косметика» ІСЕА вимагає, щоб 95% усіх речовин, що входять до складу інгредієнтів були вирощені органічним способом, 10% від загального по вазі кількості інгредієнтів (включаючи воду) повинні бути органічними. Також в стандарті перераховується великий список інгредієнтів, недозволених для створення натуральної та органічної косметики [18].

Підсумовуючи наведене зауважимо, що у розвинених країнах світу завдяки таким адміністративно-правовим засобам як стандартизація і сертифікація косметичної продукції здійснюється ефективний вплив на ринок косметичної продукції. Тобто має місце чітка структуризація внутрішнього і зовнішнього документообігу зі створенням потрібних баз даних; затверджено стандарти органічного виробництва, спеціальне маркування; чітко виписана процедура контролю та нагляду і контролюючі суб'єкти.

За законодавством ЄС косметична продукція має відповідати вимогам таких стандартів: з питань безпеки - Регламенту № 1223/2009 [19]; у частині виробництва - вимогам Міжнародного стандарту ISO 22716: 2007 «Косметика. Належна виробнича практика (GMP)».

В Україні чинним є галузевий стандарт України ГСТУ 201-05-97 «Послуги косметолога. Загальні технічні умови», затверджений ще у 1999 році [20]. Згідно з цим стандартом усі парфумерно-косметичні засоби, хімічні препарати, фарби та дезінфікуючі засоби мають відповідати вимогам нормативних документів, мати інструкцію щодо їх застосування і документи, які засвідчують їх якість (сертифікат відповідності або свідоцтво стосовно визнання, паспорт якості або гігієнічне свідоцтво). Не дозволяється використовувати препарати (засоби), термін придатності яких закінчився, зберігати та використовувати препарати (засоби), зроблені за індивідуальними рецептами без позитивного висновку державної санітарно-гігієнічної експертизи.

Ще одним стандартом, який регламентує безпеку косметичних засобів в Україні, є ДержСанПіН 2.2.9.027-99, а дозволом на виробництво і застосування парфумерно-косметичної продукції є позитивний гігієнічний висновок на рецептуру й технічні умови з подальшою їх реєстрацією і затвердженням.

До обов'язкових показників безпеки належать токсиколого-гігієнічні показники безпеки (токсичність при нанесенні на шкіру та введенні у шлунок, індекси шкірно-подразнювальної дії, подразнювальної дії на слизову оболонку очей, сенсibiliзувальної та фотосенсибилізувальної дії), обов'язковим також є встановлення мікробіологічних показників безпеки косметичної продукції. Проте у частині визначення класу безпеки при оцінці індексів «гострої» токсичності при нанесенні на шкіру та введенні у шлунок ДержСанПіН 2.2.9.027-99 посилається на ГОСТ 12.1.007 «Система стандартів безпеки праці. Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки» [21], дія якого в Україні закінчилася 01.01.2019 р. Крім того, чинний порядок дослідження зазначених показників безпеки передбачає використання лабораторних тварин, що суперечить практиці ЄС, де з 2013 р. заборонено продаж і ввезення косметичних засобів, які тестовані на тваринах.

Щодо інших випробувань, то система технічного регулювання в Україні не передбачає жодних законодавчих обов'язків для виробників стосовно проведення додаткових випробувань, окрім тих, які необхідні для отримання гігієнічного сертифіката. Існуючі методи випробувань, зокрема фізико-хімічні, введені в дію понад 30 років, а тому є застарілими і не враховують сучасний стан науки, техніки та перспектив розвитку косметичної галузі.

Отже, враховуючи такі фактори, як: 1) обсяг фальсифікованої косметичної продукції, відсутність чіткої системи контролю за її виробництвом і обігом; 2) застарілі стандарти, що не містять чіткої класифікації косметичної продукції; 3) застарілі, недостатньо точні та малоінформативні методи випробувань; 4) недотримання умов зберігання косметичної продукції, зумовлене законодавчим зняттям відповідальності з реалізаторів продукції; 5) невизначені умови продажу тощо можна стверджувати, що в Україні мають місце численні порушення чинних галузевих стандартів.

Також варто відмітити і те, що національна нормативно-правова база регулювання ринку косметичної продукції не відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Відтак потребою косметологічної галузі є гармонізація технічного регулювання із законодавством ЄС, а саме Регламенту ЄС у сфері косметики № 1223/2009, що дозволить забезпечити підвищення якості та безпеки косметичної продукції.

З цієї метою МОЗ України розроблено проект Постанови Кабінету Міністрів України (далі - Постанова) «Про затвердження Технічного регламенту на косметичну продукцію». Вказаний проект було запропоновано для публічного обговорення ще у 2013 р., а чергова доопрацьована версія оприлюднена на сайті МОЗ України 23.01.2020 р. Утім, незважаючи на важливість його термінового прийняття, він і досі не затверджений [12].

Введення в дію Технічного регламенту на косметичну продукцію дозволить оновити основні вимоги щодо її розробки, виробництва, безпеки, ефективності та введення в обіг, зокрема йдеться про:

1) виробництво косметичної продукції із запровадженням системи належної виробничої практики (GMP);

2) порядок введення косметичної продукції в обіг з поданням «відповідальними особами» передпродажного повідомлення про косметичну продукцію, яка розміщується на ринку;

2) оцінювання безпеки косметичної продукції;

3) контроль та нагляд за вже виготовленою продукцією;

4) запровадження тісної взаємодії між суб'єктами господарювання та органами регулювання;

5) покладання на виробників, імпортерів та розповсюджувачів обов'язку в разі виявлення небезпеки власної продукції повідомити відповідні органи та вжити усіх можливих заходів для зменшення негативних наслідків від поширення та використання таких косметичних засобів [22].

Прийняття Постанови дозволить чітко визначити суб'єкта контролю за косметичною продукцією - Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

Висновки

На підставі проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки.

1. Нормативно-правова база, що регламентує виробництво та обіг косметичної продукції в Україні не відповідає вимогам міжнародних стандартів і потребує оновлення. Йдеться перш за все про оновлення галузевого стандарту України ГСТУ 201-05-97 «Послуги косметолога. Загальні технічні умови», ДержСанПіН 2.2.9.027-99.

2. Нагальною потребою є гармонізація технічного регулювання із законодавством ЄС, а саме Регламенту ЄС у сфері косметики № 1223/2009, що дозволить забезпечити підвищення якості та безпеки косметичної продукції. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне затвердити проект Технічного регламенту на косметичну продукцію, який наразі оприлюднений МОЗ України та проходить громадське обговорення.

3. Підтримуємо пропозицію щодо доцільності розробки і внесення змін у Державну Фармакопею України, пропонуємо ввести статтю «Косметична продукція», яка б містила вимоги щодо якості інгредієнтів косметичних продуктів, показників безпеки та умов виробництва.

4. Вважаємо за доцільне посилення ринкового контролю з боку Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками за обігом так званих косметичних засобів, які за визначенням є лікарськими (із заявленим лікувальним ефектом та/або виготовлених із використанням активних фармацевтичних субстанцій та/або виготовлених у лікарських формах, неприйнятних для продукції, яка визначається як косметична - ін'єкції, супозиторії та ін.).

Підсумовуючи наведене вважаємо за доцільне проведення подальших наукових досліджень інших адміністративно-правових засобів регулювання ринку косметологічних послуг, таких як ліцензування, акредитація і атестація.

Перелік літератури та джерел інформації

1. Beauty and Personal Care - Euromonitor International. 2020. Avail. URL: <http://www.euromonitor.com/beauty-and-personal-care> (дата звернення: 29.02.2020).

2. Чеховская И.В., Мичурин Е.А., Самсин И.Л., Избаш Е.С., Дундич Л.В. Косметологические услуги: сравнительно-правовой анализ. *Georgian medical news*. 2019. № 11(296). Р. 165-170.
3. Луців Н.В. Товарознавчі аспекти дослідження ринку парфумерних виробів в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.4. С. 252-261.
4. Байцар Р.І., Кордіяка Ю.М., Зеліско А.М. Особливості розвитку косметичної галузі в Україні. Стратегія якості в промисловості та освіті: матеріали XI Міжнар. конф., 1-5 червня, 2015 р.: доповідь. Варна, Болгарія, 2015 р. Т. II (2). С. 517-520.
5. Береславець Г. Карпенко О. Стан українського парфумерно-косметичного ринку. Товарознавство та експертиза продовольчих та непродовольчих товарів: Всеукр. студ. конф.: тези доповіді, 2011. URL: <http://conf-cv.at.ua/forum/63-750-1>.
6. Технологія косметичних та парфумерних засобів: Навч. посіб. для студ. фармац. спец. вищ. навч. закладів / О.Г. Башура, Н.П. Половко та ін. Вінниця: Нова книга, 2008. 256 с.
7. Чеховська І.В., Білоусюк В.В. Правове регулювання ринку косметологічних послуг: порівняльно-правовий аналіз. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 15. С. 101-111.
8. Державні санітарні правила та норми (ДержСанПіН) 2.2.9.027-99 «Санітарні правила та норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості». URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id238161> (дата звернення: 27.02.2020).
9. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/kosmetyka> (дата звернення 21.02.2020).
10. Директива 76/768/ЕЕС Безпека і якість парфумерно-косметичної продукції. URL: <http://certforum.ru/eu-certification/cosmetic-products-directive-76-768-ees.html> (дата звернення: 25.02.2020).
11. Regulation (EC) No 1223/2009 Of the European Parliament and of the Council. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0059:0209:en:PDF> (дата звернення 28.02.2020).
12. Про затвердження Технічного регламенту щодо безпеки косметичної продукції: проект постанови Кабінету Міністрів України. URL: <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-zatverdzhennja-tehnicnogo-reglamentu-na-kosmetichnu-produkciju>. (дата звернення 26.02.2020).
13. The National Law Review - More Make-Up Applied to China's Management of Cosmetics: Here's How It Looks. 2020. URL: <https://www.natlawreview.com/article/more-make-applied-to-china-s-management-cosmetics-here-s-how-it-looks> (дата звернення: 29.02.2020).
14. ISO 22716-2007. Косметика. Надлежащая производственная практика. Cosmetics - Good Manufacturing Practices - Guidelines on Good Manufacturing Practices. URL: <https://www.iso.org/ru/home.html> (дата звернення 25.02.2020).
15. About Ecocert Certificate. URL: http://eco-cosmetics.com.ua/index.php?route=information/information&information_id=6 (дата звернення: 28.02.2020).
16. Environmental certificate NaTrue. URL: <https://www.naturworld.ru/article/certificates/natrue/> (дата звернення: 28.02.2020).
17. What is BDIH? 2020. URL: <https://www.nonicare.ru/bdih/> (дата звернення 25.02.2020).
18. Environmental certificate ICEA/AIAB. URL: <https://www.naturworld.ru/article/certificates/icea/> (дата звернення: 25.02.2020).
19. О косметической продукции: Регламент № 1223/2009 Европейского парламента и Совета Европейского Союза (новая редакция). Брюссель. 2009. 383 с. URL: <http://shp.aksomed.kiev.ua/images/normDoc/reglament%201223-2009.pdf> (дата звернення 27.02.2020).
20. Державні санітарні правила та норми для перукарень різних типів ДСПІН 2.2.2.022-99: постанова першого заступника Головного державного санітарного лікаря України від 25.03.1999 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va022282-99#Text> (дата звернення 25.02.2020).
21. ГОСТ 12.1.007 «Система стандартів безпеки праці. Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки». URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=50198 (дата звернення 27.02.2020).
22. Обіг косметичної продукції в Україні: перспективи змін у законодавстві. URL: <https://xn--h1adc2i.xn--j1amh/news/270420-9.html> (дата звернення 29.02.2020).